

Išsekę, nusivylę ir abejingi - beveik pusė Lietuvos dirbančiųjų jaučiasi perdegę darbe. Pasaulio sveikatos organizacijai (PSO) perdegimą šiemet pripažinus profesiniu sindromu, paaiškėjo, kad prie perdegusių darbuotojų mūsų šalyje save linę priskirti 49 proc. darbo rinkos dalyvių.

Draudimo bendrovės BTA užsakymu „Spinter tyrimų“ atlikta apklausa atskleidė, kad šalies darbuotojų situacija iš esmės atitinka pasaulines tendencijas.

„Lietuvoje perdegusių darbuotojų dalis yra mažesnė, negu, pavyzdžiui, JAV, kur pernai perdegimo sindromu skundėsi ar bent kartais taip jautėsi apie 67 proc. žmonių, dirbančių visą darbo dieną. Tačiau tokiai nedidelei, globalioje ir labai konkurencingoje rinkoje intensyviai dalyvaujančiai šaliai ir kas antras perdegęs darbuotojas yra nerimą kelianti problema, kurios sprendimo sisteminiu lygiu tikrai reikėtų imtis nedelsiant“, – sako BTA Žmoniškųjų išteklių valdymo skyriaus vadovė Jevgenija Kriškčiūnė.

PSO perdegimą vertina kaip profesinį sindromą, sukeltą ilgalaikio streso. Pasak J. Kriškčiūnės, ne veltui perdegimo sindromas yra laikomas šių laikų epidemija. Deja, jis nėra paprastai ir lengvai identifikuojamas. Dar sudėtingesnė situacija susidaro tada, kai ir pats dirbantysis neigia, kad blogai jaučiasi būtent dėl ilgalaikio streso sveikatai sukeltų padarinių.

„Darbo rinka pastaruoju metu keičiasi tikrai stipriai – daugėja ne tik laisvai samdomų darbuotojų, bet ir tų, kurie taip perdega darbe, jog galiausiai bent kuriam laikui atsiriboja nuo bet kokios darbinės veiklos. Netruksta istorijų apie tai, kaip aukštas ir puikiai apmokamas pareigas be didelių paaiškinimų palieka geri specialistai ir talentingi vadovai. Ir ne todėl, kad nori keisti darbą, bet tam, kad apskritai nuo jo atsitrauktų, verstų naują gyvenimo puslapį. Organizacijos tokius „protestus“ ilgą laiką buvo linkusios sieti su Y kartai būdingu elgesio modeliui, tačiau panašu, kad problema yra rimtesnė ir gilesnė, nei tiesiog momentinė žmogaus užgaida staiga pakeisti gyvenimą iš esmės“, – atkreipia dėmesį J. Kriškčiūnė.

Reprezentatyvios apklausos duomenimis, Lietuvoje perdegę dažniau jaučiasi moterys nei vyrai, atitinkamai 56 proc. ir 44 proc. visų darbo prasme perdegusių apklausos dalyvių.

Kita pastebima tendencija yra tai, kad perdegimo sindromas dažniau vargina tuos, kurių darbas susijęs su aukštomis pareigomis bei didesne profesine atsakomybe: sindromas būdingas aukštesnio išsilavinimo ir didesnių pajamų atstovams.

„Apklausos rezultatai parodė, kad didžiausia, arba 55 proc. perdegusių darbuotojų dalis yra

būtent vadovų grupėje. Po jų rikiuojasi specialistai ir tarnautojai – 50 proc., taip pat darbininkai – 48 proc. Nedaug atsilieka ir smulkieji verslininkai, iš kurių 45 proc. jaučiasi perdegę darbe. Iš aktyvių darbo rinkos dalyvių kol kas geriausiai atrodo ūkininkai, čia „tik“ kas trečias jaučiasi perdegęs profesine prasme“, – teigia žmoniškųjų išteklių ekspertė.

Jos nuomone, perdegimo sindromas darbo rinką ateityje turėtų apimti plačiau, nes nemaža dalis jaunimo dar nedirba, o būtent jie laikomi labiausiai neatspariais perdegimo darbe sindromui.

„Užsienyje atliekami tyrimai šiuo klausimu nedžiugina, nes pastebima, kad būtent vadinamosios tūkstantmečio arba Y kartos atstovai yra ypač jautrūs perdegimo sindromui. Jie darbo rinkai ir organizacijų kultūrai jau padarė didžiulę įtaką, priversdami prisitaikyti prie išsilavinusių, drąsių, entuziastingų, bet ir užsibūti vienoje vietoje ilgai neketinančių darbuotojų. Tačiau labai tikėtina, kad išbandymai geriausiu atveju dar tik įpusėjo. Neradę, ką jiems pasiūlyti ir kaip su šiais darbuotojais susikalbėti, darbdaviai iššūkių neišvenks ir ateityje“, – konstatuoja J. Krikščiūnė.

Jos nuomone, organizacijoms kuo toliau tuo labiau verta daugiau dėmesio skirti savo darbuotojų savijautai, taip pat atidžiau stebėti ir laiku identifikuoti nerimą keliančius ženklus: pasyvumą, abejingumą, atitolimą nuo darbo reikalų, kai kuriais atvejais – išaugusį negatyvumą. Svarbu suprasti, kad tai kur kas daugiau nei vieno konkretaus žmogaus asmeninė problema: kartu su darbuotojo profesinio efektyvumo smukimu kris ir padalinio ar net visos organizacijos efektyvumas.

„Spinter tyrimai“ reprezentatyvią Lietuvos gyventojų apklausą atliko birželio 18-27 dienomis, joje dalyvavo 1014 respondentų, kurių amžius 18-75 metai.

